

Styrelsen för
Föreningen Fängelsemuseet i Gävle,
avger härmed följande verksamhetsplan för
år 2017:

Sveriges Fängelsemuseum är ett nationellt museum av riksintresse och är, enligt ICOM:s uppställda kriterier för begreppet museum, Sveriges enda kriminalvårdshistoriska museum. Museet drivs som en ideell förening. Museet ansvarar sedan 2010 för "Kriminalvårdens historiska samlingar" som är förlagda till vårt magasin i Gävle. I ansvaret ingår att bedriva insamling och dokumentation vid de anstalter och häkten som ska avvecklas eller restaureras. Ekonomiskt stöd för detta erhålls fr o m 2017 genom statsbidrag via Kulturdepartementet.

MUSEIFÖRENINGENS VISION:

Att genom upplevelser som upprör, berör och väcker till eftertanke, få alla att ta med sig nya kunskaper och insikter om det egna ansvaret i vår gemensamma strävan att förebygga och förhindra brott.

MUSEIFÖRENINGENS SYFTE OCH MÅLSÄTTNING:

- Förmedla brottets och straffets historia för att skapa relevans i vår samtid och framtid.
- Vara en neutral plattform där dagens kriminalvård kan diskuteras.
- Dokumentera, problematisera och levandegöra kriminalvården i nutid och dåtid.
- Väcka engagemang i frågor som berör våra samtida värderingar om brott och straff, samt förmedla alternativa svar på komplicerade frågeställningar.
- Bevara och vårda museets samlingar av föremål, arkivmaterial, film och fotografi, för framtiden, samt tillgängliggöra samlingarna för forskning och allmänhet.
- Synliggöra Kriminalvårdens kulturarv och delta i samhällsdebatten genom utställningar, seminarier, tidskrifter och sociala medier mm.
- Fördjupa kunskapen om regionens kriminalvårdshistoria.
- Att tillsammans med landets övriga verksmuseer arbeta för att de statliga verkens ansvar för det egna kulturarvet författningsregleras.

VERKSAMHETSINRIKTNING

Sveriges Fängelsemuseums inriktning är brottens och straffens historia, med särskilt fokus på den moderna kriminalvårdens historia från 1800-talets mitt fram till i dag. Genom ett kriminalvårdshistoriskt perspektiv synliggör vi hur ekonomiska, politiska, sociala och kulturella faktorer har präglat samhällets utformning i både dåtid och nutid. Genom det historiska perspektivet skapar vi en plattform för reflektioner om dagens kriminalvård.

Vi är ett museum med nutidsförankring och vi vill uppfattas som det *Demokratiska museet* som vågar ställa samhällskritiska frågor och göra sig delaktigt i den pågående samhällsdebatten. Vi arbetar med en levande historia. Det som i Sverige är historia är också fortfarande verklighet i många andra delar av världen. För att utveckla detta vill vi samarbeta med intresseorganisationer som arbetar med frågor om t ex mänskliga rättigheter, flyktingfrågor, brottsförebyggande åtgärder, våld mot kvinnor och brottsoffers skydd i samhället.

Vi utgör en resurs för framförallt skolorna. Detta samarbete ska utvecklas än mer. Genom brottet och straffets historia ger vi utifrån ett flertal perspektiv på samhällsutvecklingen och dess föränderliga värdegrund, barn och ungdomar sådana insikter, att de rätt brukade som kunskap, blir till en god resurs i samhället. Mänskliga rättigheter, utanförskap, könsförtryck, främlingsfientlighet och brottsofferfrågor är några av alla de teman som ur ett normkritiskt och intersektionellt perspektiv lyfts fram i museets publika verksamhet.

Samarbetet vidareutvecklas med lokala och regionala turistbyråer och andra intressenter för att öka tillgängligheten till museet och för att göra det till ett nationellt attraktivt besöksmål med värdskap som grundtanke i museets samtliga verksamhetsområden.

Verksamhetens fokus åren 2016-2018 är att:

Sedan september 2015 står Gävle kommun genom kultur- och fritidsförvaltningen för hyreskontraktet för gamla cellfängelset och vi har tillsammans med flera andra kulturföreningar fått förtroendet att mot fri hyra skapa ett *Kulturhuset Gävle*. Utöver de utrymmen vi haft sen tidigare, har ytterligare lokaler gjorts tillgängliga för oss där vi delare av året kan ha tillfälliga utställningar och arbeta med programverksamhet utifrån specifika teman riktade mot både skolor och allmänhet.

- Vara en del av Kulturhuset Gävle, som är en mötesplats där samverkan är grunden. Det är också en plats för folkbildning, kultur, gemenskap och föreningsliv. Samordnare för Kulturhuset Gävle är studieförbundet ABF och Studieförbundet Vuxenskolan. Tillsammans med dem, Restaurangen Gävligt Gott, Gävles Unga, Föreningen Kulturum, IDKA och flera andra samverkande föreningar ska vi skapa aktiviteter och programverksamhet inom kultur och folkbildning.
- Fortlöpande uppdatera våra fasta utställningar, så att de alltid innehåller aktuell information.
- Skapa tillfälliga utställningar för att nå nya målgrupper och få tillbaka tidigare besökare. Till det även arbeta aktivt med programaktiviteter, seminarier och föreläsningar.
- Söka finansiering för anställning av en museipedagog och därtill skapa lärarhandledningar och workshops för skolan.
- Arbeta aktivt med mångfald- och tillgänglighetsfrågor.
- Fortlöpande arbeta med registrering av samlingen i Collective Access, så att den kan tillgängliggöras för både forskare och en intresserad allmänhet. Ambitionen är att föremålsdatabasen inom några år även ska kunna tillgängliggöras och göras sökbar på Internet.
- Vi ska vara aktiva på sociala medier för att skapa en relation med våra gäster och synliggöra alla delar av vår verksamhet.
- Tillsammans med Visit Gävle och aktörer inom besöksnäringen arbeta för ökad turism i Gävleregionen.

VERKSAMHETSMÅL OCH MÅLBESKRIVNING ÅR 2017.

- **Öppethållande och visningsverksamhet.**

För ströbesökare är museet öppet fem dgr i veckan, onsdagar 12–18, torsdag- söndag 12–16. Visningar sker alla dagar, utom måndagar, både dag- och kvällstid. Under sommarsäsongen v 26–33 hålls museet öppet alla dagar.

- **Bemanning på museet och anställningar.**

En timanställd och två heltidsanställda museivårdar ansvarar för utställningarna. En guide/museitekniker är anställd på halvtid t o m augusti. En Antikvarie på heltid ansvarar för föremålssamlingen och en Intendent på 50% (t o m aug), 75% (fr o m sept) ansvarar för utställningsproduktion och programverksamhet. Intendenten är utöver sin ordinarie halvtid, projektanställd på 25- 50% under 2017. Museichefen är fr o m 2017 anställd av föreningen och har under styrelsen, huvudansvar för all verksamhet.

- **Ansvar för Kriminalvårdens historiska samlingar.**

Då vi fr o m 2017 har statsbidrag via Kulturdepartementet, har Nordiska museet bistått med expertis och rekommenderat Kriminalvården att formellt överlämna ägaransvaret för de historiska samlingarna till oss. När så sker ska vi även säkerställa att Kriminalvården genom sina handlingsplaner vid nedläggning av anstalter inkluderar finansiering för historisk dokumentation och insamling, samt att det görs i god tid för att undvika framtida räddningsaktioner och kvalitetssäkra vårt insamlingsarbete.

En prioriterad anstalt att få resurser till att dokumentera är den i Kalmar, vilken som en utav de sista kvarvarande cellfängelserna i drift nu dessvärre genomgår en större restaurering. I mån av resurser ska vi även arbeta med att dokumentera yngre anstalter. Centralt i verksamheten är att besvara förfrågningar från forskare och allmänhet, samt hantera utlån. Arbetet med ordnande, fotografering och registrering av samlingarna förs löpande. Vi ansvarar även för dokumentation av de anstalter som under året kan komma att avvecklas.

- **Tillgänglighet**

Vår föremålsantikvarie ingår i samordningsgruppen för nätverket FOKUS, ett öppet nätverk för alla som arbetar med eller är intresserade av frågor kring funktionshinder/funktionsnedsättning och kulturarv. Projektet FOKUS drevs 2014-2015 och var ett tvåårigt samarbete mellan Handikapp-Historiska Föreningen (HHF) och Upplandsmuseet, finansierat av Arvsfonden. Syftet var att utbilda museipersonal i frågor som berör funktionshinder och kulturarv, med målsättningen att skapa långsiktiga förutsättningar för att funktionshinderperspektivet ska bli en självklar del i museernas arbete. Efter projektets slut utgör deltagarna stommen i ett nätverk som driver arbetet vidare. Genom erfarenhet och kunskapsutbyte vill nätverket stödja alla som vill arbeta och verka för frågor som rör funktionsvariationer och funktionshinder.

- **Utställnings – och programverksamhet.**

Gränsland, Mellanrum, Avgrunder: Tillsammans med Region Gävleborg engagerade vi under 2016 allmänheten i länet för att identifiera och utforska tidigare avrättningsplatser i Gävleborg. Under 2017 går vi vidare i projektet med fokus på samtidskonst, museiprogram, visningar och samtal på ett urval av de tidigare avrättningsplatserna i Gävleborgs län. Helgen 22 - 23 april inviger vi sex gestaltningar på sex olika avrättningsplatser, gestaltningarna kommer sedan att finnas på plats året ut. Till invigningen kommer en broschyr med karta tillverkas och vi kommer även att presentera platserna i Kulturutveckling Region Gävleborgs konstapp KOF. Under hösten kommer en publikation och en avslutande fotoutställning att produceras. I projektet samverkar vi även under året med föreningen Kulturum (en kulturförening för nya svenskar) för att skapa möten mellan nutid och dåtid.

Fängelset i Staden – Gävleanstaltens moderna historia från 1960-tal och fram till 1986: Projektet som startade som en insamling av minnen från Gävleanstaltens moderna historia och som utmynnade i en utställning under 2016, kommer under 2017 att slutföras med utgivning av en bok. Tryckningsbidrag för detta har givits från Gästriklandsfonden och Gästriklands Kulturhistoriska förening.

Face the Facts – unga i fängelse berättar: I april öppnar vi en vandringsutställning som producerats av Arbetets museum i samarbete med Kriminalvården, där unga intagna på Luleåanstalten fått vara med och berätta om deras väg in i en kriminell livsstil. Till utställningen ska vi anställa en ung person med liknande erfarenheter och låta hen vara med och guida och föreläsa under vårens skolvisningar. Utställningen ska visas fram till sommarsäsongens slut i augusti för att nå också familjer med barn- & ungdomar, vilka även de är en viktig målgrupp.

Forskarsal & Provsittningscell: I det som varit vårt faktarum i cell 44 byggs en provsittningscell av den inredning vi bevarat från Häktet Gävle. Där ska besökare kunna sätta sig ner och få en förståelse för hur det är att bli frihetsberövad, genom dels den autentiska inredningen men även utifrån utställningstext och visualisering genom en filmad intervju med Lillemor Östlin som vi gjorde på Kronobergshäktet 2009. Referensbiblioteket i faktarummet flyttas till ny forskarsal i en dubbelcell intill utställningslokalen i det som kallas fd häktet. Där ska det även finnas ett par läsplatser, en dator med internetuppkoppling, samt en läsfåtölj. Bidrag för uppbyggnaden har givits från Gästriklandsfonden.

Skollovsarrangemang: Till sportlovet har vi utifrån en hands on-pedagogik "Känn på historien" aktiviteter där barnen vid flera stationer får leka på olika teman, för att komma nära fängelsets historia och de människor som arbetat eller avtjänat sina straff här. Provsittningscellen invigs till sportlovet och blir en del av detta arrangemang. Under påsklovet blir det aktiviteter på tema häxjakt och skvaller och under höstlovet får barnen rita sitt drömfängelse ur valfritt perspektiv. Under höstlovet kommer vi liksom tidigare år även att arrangera en sk Spökvandring i samarbete med Teaterföreningen Pegasus, IDKA och Kulturhuset Gävle.

Museipedagogik: Bristen på finansiella resurser har lett till att vi inte kunnat utveckla vår riktade verksamhet mot skolorna. Högt prioriterat är att inför 2018 finna medel för anställandet av en museipedagog som ska arbeta mer riktat mot skolorna, och i det utarbeta program för grundskola och gymnasium, samt ta fram lärarhandledningar för våra basutställningar.

- **Hemsida och sociala medier.**

Då mycket av människors samtal pågår i sociala medier, är det viktigt att också vår röst hörs där. Vi finns på Facebook, Instagram, Youtube och Twitter där vi delar vårt engagemang med många följare. Dessa kommunikativa flöden är en viktig kanal utåt där vi inte bara kan förlänga mötet med våra fysiska besökare, utan även nå en intresserad publik och etablera ytterligare kontakt med dem som vill fördjupa sig i de ämnen vi berör. Vårt fokus är att utifrån ett historiskt perspektiv göra vår röst hörd i relevanta och dagsaktuella samhällsdebatter.

- **Medlemskap och intressesamverkan.**

Nätverket ABM-samverkan i Gävle och VerkSam - Nätverket för Verksmuseer, samt medlemskap i ICOM, ArbetSam - Arbetslivsmuseernas samarbetsråd, Riksförbundet Sveriges museer, Svenskt Kulturarv, FOKUS, Gävle Convention Bureau och föreningen Genus i museer.

- **Praktikanter/Samhällstjänst/Arbetsmarknadspolitiska åtgärder.**

Personer i olika arbetsmarknadspolitiska åtgärder, så som FAS3 och arbetspraktik ska kunna beredas plats på museet. I linje med vår strävan att vara till samhällets nytta ska vi även under året, i mån av resurser, erbjuda plats för människor dömda till samhällstjänst liksom ta emot praktikanter från både grundskola, gymnasium och högskola/universitet.